B R N O

Довідник з тлумачення понять

(найчастіше вживаних у сфері проблематики **домашнього насильства**)

Průvodce výkladem pojmů v ukrajinštině

(nejčastěji užívaných v oblasti problematiky **domácího násilí**)

A

adhezní řízení | **цивільний позов у кримінальному провадженні**
– частина кримінального провадження, в якій суд вирішує питання про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням (потерпілий має право пред'явити вимогу про відшкодування шкоди)

advokát | **адвокат**
– юрист, який склав адвокатські іспити та внесений до реєстру Чеської палати адвокатів; має право, зокрема, представляти інтереси потерпілих від кримінальних правопорушень; може представляти також осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення

ambulance | **1.амбулаторія / 2. швидка допомога**
– 1. лікарський кабінет, в якому лікар надає загальну або спеціалізовану медичну допомогу / 2. автомобіль швидкої допомоги

ambulantní péče | **амбулаторна допомога**
– медична допомога без необхідності госпіталізації

asistované předávání | **супроводжувана передача дитини**
– передача дитини між батьками за участю уповноважених органів з метою запобігання конфліктам між ними

asistovaný kontakt | **супроводжуваний контакт**
– послуга під час якої фахівець допомагає реалізувати безпечне спілкування між батьком або матір'ю та дитиною

B

bezpečnostní plánování | **план безпеки**
– заздалегідь продуманий порядок дій постраждалої особи у разі загрози насильства

C

civilní řízení | **цивільне провадження**
– вид судового провадження, в якому суди розглядають справи з приватноправових відносин (зокрема, сімейного, цивільного, трудового, господарського права)

cyklus násilí | **цикл насильства**
– повторювана модель фаз напруження, вчинення насильства та примирення у насильницьких відносинах

D

datová schránka | **скринька даних**
– електронне сховище для комунікації між органами публічної влади та фізичними і юридичними особами

dětské svědectví domácího násilí | дитина свідок домашнього насильства
– ситуація, коли дитина є свідком насильства між дорослими

diagnóza | діагноз
– визначення хвороби

dohled nad výkonem rodičovské odpovědnosti | нагляд за виконанням батьківських обов'язків
– здійснення контролю за доглядом за дитиною у разі загрози насильства або неналежного виконання батьківських обов'язків (на підставі рішення суду)

domácí násilí | домашнє насильство
– насильницькі дії щодо постраждалої особи (близької особи, співмешканця) у будь-якій формі, за яких зазвичай відбувається зловживання владою або нерівним становищем

doručení | вручення
– передання письмового документа адресатові

důvěrník | довірена особа
– особа, яка може супроводжувати потерпілого під час процесуальних дій у кримінальному чи адміністративному провадженні з метою психологічної підтримки; її роль є допоміжною і не повинна порушувати перебіг провадження; вона не може бути свідком, потерпілим, обвинуваченим, експертом чи перекладачем у цій справі; це може бути, наприклад, друг

E

ekonomické násilí | економічне насильство
– зловживання економічною залежністю постраждалої особи, контроль за фінансами, принизливий контроль доходів і витрат

emocionální násilí | емоційне насильство
– емоційний шантаж, що викликає у постраждалої особи необґрунтоване відчуття, що вона поводиться неналежно та повинна змінити свою поведінку

F

fyzické násilí | фізичне насильство
– застосування фізичної сили щодо постраждалої особи

G

genderově podmíněné násilí | гендерно зумовлене насильство
– насильство, що виникає внаслідок нерівності між статями

H

hematom | гематома
– синець

hlavní líčení | **судовий розгляд**
– стадія судового провадження, під час якої суд розглядає обвинувачення, досліджує докази та вирішує питання про винуватість і призначення покарання

hospitalizace | **госпіталізація**
– поміщення до лікарні

I

indikovaný doprovod dítěte nebo dospělého | **супровід дитини або дорослого за медичними показаннями**
– супровід дитини віком до 6 років (для старших дітей необхідність супроводу визначає лікуючий лікар); а також супровід дитини, яка потребує постійного догляду (порушення інтелектуального розвитку, аутизм тощо); при тяжких станах (тяжке захворювання, тяжка травма тощо).
Примітка: особа, яка здійснює такий супровід, має право на безоплатне перебування у приміщенні для батьків та харчування, що надається закладом охорони здоров'я

intervenční centrum | **центр допомоги постраждалим від домашнього насильства**
– заклад, що надає допомогу особам, які перебувають під загрозою домашнього насильства

intimní partnerské násilí | **насильство в інтимних партнерських відносинах**
– насильство, що вчиняється між партнерами в інтимних відносинах

K

klient | **клієнт**
– особа, з якою соціальний працівник працює в межах окремих напрямів діяльності та якій допомагає у вирішенні її соціальної ситуації

krizová intervence | **кризове втручання**
– невідкладна допомога особі у стані гострої життєвої кризи

L

lůžková péče | **стаціонарне лікування**
– перебування у закладі охорони здоров'я стаціонарного типу (лікарні)

M

mediace | **медіація**
– посередництво у досягненні домовленості між сторонами за участю нейтральної особи (медіатора); йдеться про позасудовий спосіб вирішення спорів

městská policie (obecní policie) | **міська поліція (муніципальна поліція)**
– муніципальний орган, завданням якого є забезпечення громадського порядку в межах компетенції муніципалітету

mladistvý | **неповнолітній**
– особа віком від 15 до 18 років, яка вчинила кримінальне правопорушення або підозрюється в його вчиненні

mocenská a kontrolní taktika | **тактика влади та контролю**
– поведінка кривдника, спрямована на підпорядкування постраждалої особи

multidisciplinární spolupráce | **міждисциплінарна взаємодія**
– співпраця фахівців різних сфер під час вирішення конкретного випадку

N

napadení | **напад**
– посягання на особу, причому не лише фізичне, а й, наприклад, психологічне, економічне, соціальне або кібернетичне

náhrada škody | **відшкодування шкоди**
– право потерпілого вимагати від особи, яка завдала шкоди, її відшкодування

náhrada vazby dohledem | **заміна тримання під вартою наглядом**
– процедура, за якої замість перебування особи під вартою вона може перебувати на свободі, але зобов'язана співпрацювати з пробаційною та медіаційною службою та дотримуватися встановлених умов

náklady trestního řízení | **витрати на кримінальне провадження**
– несе держава; однак існують винятки, коли держава має право вимагати відшкодування витрат кримінального провадження від обвинуваченого, якого визнано винним (наприклад, витрати, пов'язані з триманням під вартою; з відбуванням покарання у вигляді позбавлення волі; покарання у вигляді домашнього арешту тощо)

násilí mezi seniory | **насильство між особами похилого віку**
– домашнє насильство в середовищі літніх людей, що часто пов'язане із залежністю постраждалої особи від кривдника

nebezpečné pronásledování (stalking) | **небезпечне переслідування (сталкінг)**
– повторюване переслідування та стеження за особою фізично, в електронному середовищі, телефоном або електронною поштою, що викликає у неї обґрунтоване побоювання за власну безпеку

nebezpečné vyhrožování | **небезпечне погрожування**
– погроза заподіяння шкоди, яка викликає у потерпілого обґрунтоване побоювання

neindikovaný doprovod dítěte nebo dospělého | **супровід дитини або дорослого без медичних показань**
– супровід дитини віком понад 6 років або супровід, на який не поширюється супровід за медичними показаннями

Примітка: у такому разі особа, яка здійснює супровід, самостійно оплачує витрати на проживання

nemajetková újma | немайнова шкода
– шкода, що не пов'язана з майном; зокрема шкода, завдана здоров'ю, репутації, честі чи приватному життю

nezletilé dítě | неповнолітня дитина
– особа віком до 18 років

nezletilý | неповнолітня особа
– особа, яка не досягла 18 років; до досягнення повноліття не має повної цивільної дієздатності, а її права та обов'язки здійснюють батьки або інші законні представники (якщо інше не встановлено законом, зокрема у разі надання повної цивільної дієздатності за рішенням суду)

O

obecně prospěšné práce | громадські роботи
– вид покарання, за якого правопорушник залишається на свободі, але у встановлений час повинен безоплатно відпрацювати судом визначену кількість годин

oběť (ohrožená osoba) | потерпілий (постраждала особа)
– особа, якій завдано шкоди внаслідок кримінального правопорушення

obhájce | адвокат / захисник
– правовий представник особи, щодо якої ведеться кримінальне провадження

obviněný | обвинувачений
– особа, щодо якої розпочато кримінальне провадження або провадження у справі про адміністративне правопорушення

obžaloba | обвинувальний акт
– процесуальний документ прокурора, адресований кримінальному суду; містить результати розслідування, обвинувачення конкретної особи у вчиненні кримінального правопорушення, виклад доказів та пропозицію щодо призначення покарання

odborné sociální poradenství | професійне соціальне консультування
– надання соціальним працівником допомоги та інформації постраждалим від насильства

odpůrce | відповідач
– сторона у цивільній справі, до якої пред'явлено позов або інший процесуальний засіб позивача

odsouzený | засуджений
– особа, яку суд засудив до одного з видів покарання на підставі вироку, що набрав законної сили

odvolání | апеляційна скарга / апеляція
– належний різновид оскарження, за допомогою якого можна оскаржити рішення адміністративного органу першої інстанції або суду, що не набрало законної сили

ohrožená osoba | особа, якій загрожує небезпека
– особа, яка зазнає насильницької поведінки з боку близької особи

ohrožené dítě | дитина, якій загрожує небезпека
– дитина, на яку поширюється закон про соціально-правовий захист дитини, наприклад дитина, яка зазнає жорстокого поводження, експлуатації або позбавлена належного догляду, перебуває під загрозою домашнього насильства, щодо якої вчинено кримінальне правопорушення або яка сама вчиняє протиправні дії, дитина, влаштована до інституційного закладу або закладу, що надає невідкладну допомогу, дитина, батьки якої померли, дитина, передана під опіку іншій особі, дитина, яка звернулася за міжнародним захистом або притулком тощо

ohrožování mravní výchovy dítěte | загроза моральному вихованню дитини
– поведінка, що загрожує належному розумовому, моральному або емоційному розвитку дитини, зокрема коли законний представник чи інша особа дозволяє дитині не відвідувати школу, у присутності дитини жорстоко поводиться з іншою особою, дозволяє дитині вживати алкоголь, курити, безцільно блукати, приховує дитину, яка втекла із закладу або з дому тощо

ochranné opatření | обмежувальний захід
– рішення, що передбачає обмеження свободи кривдника або заборону контакту з постраждалою особою

omezování osobní svobody | обмеження особистої свободи
– протиправне перешкоджання особі у вільному пересуванні

opatrovanec | підопічний
– особа, цивільна дієздатність якої обмежена і яка не може повною мірою самостійно вчиняти правові дії

opatrovnické řízení | провадження у справах про опіку та піклування
– спеціалізоване судове провадження, спрямоване на захист інтересів осіб, які не можуть самостійно вчиняти правові дії (неповнолітні діти, особи з обмеженою цивільною дієздатністю); суд призначає опікуна або піклувальника для представництва у конкретних справах або здійснення догляду (див. терміни „опікун/піклувальник")

opatrovník | опікун (в Україні – для дитини до 14 років) / піклувальник (в Україні – для дитини від 14 до 18 років), законний представник
– особа, яку суд або прокурор призначає у кримінальному провадженні для представництва та захисту інтересів особи, яка не може самостійно вчиняти правові дії; це може бути близька особа, а якщо це неможливо – службова особа

opravný prostředek | засіб оскарження
– апеляція, заперечення або скарга на рішення органу влади

osoba blízká | близька особа
– родич по прямій лінії, усиновлювач, усиновлений, брат чи сестра, чоловік або дружина та партнер; інші особи, які перебувають у сімейних або подібних відносинах, вважаються близькими одна одній лише тоді, коли шкоду, якої зазнала одна з них, інша обґрунтовано сприймала б як власну

OSPOD | OSPOD
– Орган соціально-правового захисту дітей, який захищає дітей від загроз та жорстокого поводження

ošetřující lékař | лікуючий лікар
– лікар, який здійснює догляд за пацієнтом під час його госпіталізації

oznamovací povinnost | обов'язок повідомлення
– правовий обов'язок повідомити уповноважені органи про певні факти, наприклад про кримінальне правопорушення, його підготовку або загрозу для дитини

P

pachatel | правопорушник
– особа, яка вчинила кримінальне або адміністративне правопорушення

peněžitý trest | грошове покарання
– вид покарання, який призначає суд; правопорушник зобов'язаний у встановлений строк сплатити державі визначену грошову суму

podání vysvětlení | надання пояснень
– процесуальна дія, під час якої особа дає пояснення, які можуть бути згодом повторені або доповнені

podezřelý | підозрюваний
– особа, яка підозрюється у вчиненні кримінального або адміністративного правопорушення

podmíněné odsouzení | умовне засудження
– форма засудження, за якої суд призначає покарання у вигляді позбавлення волі, але відкладає його виконання на випробувальний строк; встановлюється строк, протягом якого, якщо засуджений буде поводитися належно, він не буде відбувати покарання у вигляді позбавлення волі

podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody | умовно-дострокове звільнення від відбування покарання у вигляді позбавлення волі
– якщо засуджений поводиться належно та дотримується порядку, він може бути звільнений з місць позбавлення волі раніше, але протягом установленого строку за ним здійснюється нагляд щодо того, чи поводиться він належно та чи не порушує закон; якщо він не поводитиметься належно, може бути прийнято рішення про його повернення до місць позбавлення волі

pohlavní zneužití | сексуальне зловживання
– кримінальне правопорушення проти людської гідності у сексуальній сфері, вчинене переважно щодо особи віком до 15 років або особи, яка перебуває у залежному становищі

Policie České republiky | Поліція Чеської Республіки
– озброєний орган держави, який служить громадськості; діє у сфері внутрішнього порядку та безпеки держави; розкриває кримінальні та адміністративні правопорушення; у разі домашнього насильства є органом, що здійснює кримінальне провадження, уповноваженим захищати постраждалу особу та виносити обмежувальний припис щодо правопорушника

pořádková pokuta | адміністративний штраф за порушення порядку
– санкція за істотне ускладнення перебігу судового або адміністративного провадження, а також за подання образливого змісту

poškozený | потерпілий
– особа, якій внаслідок кримінального або адміністративного правопорушення заподіяно шкоди здоров'ю або майнової шкоди

právní moc | правова сила / законна сила
– властивість рішення, за якої його вже неможливо оскаржити звичайним засобом оскарження; з моменту набуття законної сили рішення стає остаточним, обов'язковим і незмінним

probační a mediační služba | пробаційна та медіаційна служба
– забезпечує нагляд за правопорушником і сприяє вирішенню конфліктів мирним шляхом; також надає допомогу потерпілим від кримінальних правопорушень

probační resocializační program | пробаційна ресоціалізаційна програма
– програма для неповнолітніх (15–18 років), які перебувають у конфлікті із законом; її метою є зменшення ризику повторного вчинення кримінальних правопорушень

probační úředník | пробаційний працівник
– працівник Пробаційної та медіаційної служби, який здійснює роботу з правопорушниками та потерпілими від кримінальних правопорушень; діє на підставі доручення поліції, суду або прокуратури

prodloužení vykázání | продовження обмежувального припису
– рішення суду на підставі поданого клопотання про попередній захід; клопотання подає особа, якій загрожує небезпека (заявник/заявниця) щодо кривдника (відповідач/відповідачка)

propuštění z nemocniční péče | виписка з лікарні
– рішення лікаря про завершення госпіталізації

provinění | суспільно небезпечне діяння, вчинене неповнолітнім
–кримінальне діяння особи віком від 15 до 18 років

předběžné opatření | попередній захід
– тимчасове судове рішення, що слугує для швидкого захисту прав до набрання рішенням законної сили (загальне значення); „захід захисту від домашнього

насильства" – судовий захід, що регулює контакт або проживання осіб у разі загрози насильства

přestupek | адміністративне правопорушення / проступок
– протиправне діяння, яке законом прямо визначене як проступок; здебільшого є еквівалентом кримінального правопорушення з меншим ступенем суспільної небезпеки

přestupková komise/přestupkové oddělení | комісія зрозгляду адміністративних правопорушень / відділ з розгляду адміністративних правопорушень
– орган місцевого самоврядування, що розглядає адміністративні правопорушення відповідно до територіальної та предметної компетенції

přestupkové řízení | провадження у справах про адміністративні правопорушення
– провадження, у якому вирішується, чи було вчинено адміністративне правопорушення та яка за нього буде застосована санкція

přípravné řízení (řízení před rozhodnutím soudu) | досудове розслідування (провадження до ухвалення рішення судом)
– провадження, у якому орган досудового розслідування з'ясовує, чи було вчинено кримінальне правопорушення, та збирає докази, на підставі яких або сам ухвалює рішення, або передає справу прокурору для прийняття рішення чи подання обвинувального акта або клопотання про призначення покарання до суду

psychiatr | психіатр
– лікар, який займається лікуванням психічних захворювань

psychické násilí | психічне насильство
– словесні напади, приниження, залякування, ізоляція

psycholog | психолог
– фахівець, який займається психологією; допомагає людям із психічними труднощами, такими як стрес або складні життєві ситуації

R

rozsudek | вирок
– форма рішення суду, яким завершується провадження

rozvod | розлучення
– рішення, яким припиняється шлюб та взаємні права і обов'язки між подружжям; рішення про розірвання шлюбу ухвалює суд

S

sekundární viktimizace | вторинна віктимізація
– подальша шкода, завдана потерпілій особі від кримінального правопорушення внаслідок нечутливого ставлення з боку інституцій або оточення

sexuální násilí | **сексуальне насильство**
– примушування до сексуальних дій без згоди постраждалої особи, а також до сексуальних практик, які є для неї неприємними і на які вона погоджується через страх перед кривдником

sociální izolace | **соціальна ізоляція**
– обмеження контактів постраждалої особи з родиною та друзями, колегами по роботі

sociální pohřeb | **соціальний похорон**
– похорон, забезпечений органом місцевого самоврядування, якщо протягом 96 годин з моменту повідомлення про смерть ніхто не взяв на себе його організацію (у випадках, коли померлий не має близьких або родина не має коштів на похорон)

soud | **суд**
– державний орган, якому на підставі закону належить від імені держави незалежно вирішувати правові питання; зокрема у кримінальному провадженні він вирішує питання про винуватість правопорушника та призначає покарання або застосовує заходи безпеки, а в цивільному чи опікунському провадженні врегульовує відносини між учасниками провадження, покладає обов'язки тощо

soudce | **суддя**
– незалежна та неупереджена особа, яка здійснює функцію судді шляхом розгляду та вирішення справ, що належать до юрисдикції судів; умовами призначення на посаду судді є, зокрема, громадянство Чеської Республіки, повна цивільна дієздатність і бездоганна репутація, вік не менше 30 років, вища юридична освіта, здобута шляхом належного завершення навчання за магістерською програмою в галузі права, та складення юстиційного кваліфікаційного іспиту

soudní doručovatel | **працівник суду, який здійснює вручення судових документів**
– працівник суду, який вручає адресатам судові документи, якщо їх не вдалося доставити поштою (повістки, ухвали, судові рішення тощо)

soudní jednání | **судове засідання**
– усна і, як правило, публічна частина судового провадження, під час якої суд за участю сторін розглядає справу, здійснює доказування (допити, письмові докази) та отримує підстави для ухвалення рішення; це ключова стадія судового провадження, що часто спрямована на ухвалення рішення суду та ґрунтується на принципах усності, гласності й рівності учасників

soudní znalec | **судовий експерт**
– фізична або юридична особа, яка володіє спеціальними професійними знаннями для здійснення експертних дій (передусім експертних висновків) у певній галузі; його діяльність спрямована насамперед на об'єктивне встановлення фактичних обставин для потреб судів та органів публічної влади; у провадженнях, що стосуються дітей, сім'ї чи злочинів у сім'ї, найчастіше залучаються експерти, які оцінюють виховні компетенції, достовірність показань, психічний стан, настання наслідків, розмір шкоди, а також характер фізичних і психологічних ушкоджень

společné obydlí | **спільне житло**
– виражає специфічну форму взаємозалежності, що випливає з факту спільного проживання цих осіб, внаслідок чого між ними виникають особливі відносини, зумовлені спільним місцем проживання, і, як правило, вони мають обмежену можливість залишити це спільне житло; однак це не обов'язково близькі стосунки, це можуть бути, наприклад, відносини між співмешканцями

státní zástupce | **прокурор**
– особа, яка здійснює нагляд за діяльністю поліції під час розслідування кримінальних правопорушень, подає обвинувальний акт до суду, пропонує покарання, а також може брати участь в інших провадженнях, наприклад у справах щодо опіки над дітьми

státní zastupitelství | **прокуратура**
– здійснює публічне обвинувачення у кримінальних справах та виконує повноваження в низці некримінальних справ, наприклад у провадженнях щодо дітей віком до 15 років

stížnost | **скарга**
– засіб оскарження постанови

střídavá péče | **спільна опіка / почергове проживання дитини з батьками**
– форма опіки, за якої батьки по черзі здійснюють догляд за дитиною

super dávka | **супердопомога**
– (виплата державної соціальної допомоги) уніфікована соціальна виплата, що включає попередню допомогу на житло; допомогу на прожиття; доплату на проживання та допомогу на дитину; її можна оформити в електронному вигляді через систему «Jenda» або особисто в службах зайнятості

svědek | **свідок**
– особа, яка щось бачила, про щось чула і допит якої є важливим для належного вирішення справи у кримінальному, некримінальному або адміністративному провадженні

svěření dítěte do péče | **визначення місця проживання дитини**
– рішення суду про те, з ким проживатиме дитина після розлучення батьків

svéprávnost | **цивільна дієздатність**
– здатність людини набувати для себе власними правовими діями права та зобов'язуватися виконувати обов'язки (юридично діяти); людина таким чином може самостійно укладати договори чи управляти майном; повна цивільна дієздатність виникає з досягненням повноліття; цивільну дієздатність може обмежити лише суд, якщо людина не здатна юридично діяти, наприклад через психічний розлад

syndrom naučené bezmocnosti | **синдром набутої безпорадності**
– стан, за якого постраждала особа втрачає віру в те, що може уникнути насильства

syndrom týrané osoby | **синдром особи, яка зазнає насильства**
– психічний стан особи, яка тривалий час зазнає насильства, що проявляється тривожністю та безпорадністю

T

terapeutická pomoc | терапевтична допомога
– психологічна або терапевтична підтримка постраждалій особі у подоланні наслідків насильства

tlumočník | усний перекладач
– особа, яка професійно займається усним перекладом чи перекладом з іноземних мов і навпаки

trestní oznámení | повідомлення про кримінальне правопорушення
– формальна дія, якою особа повідомляє органам, що здійснюють кримінальне провадження, обставини, які свідчать про вчинення кримінального правопорушення; його можна подати до поліції або до прокуратури; воно може бути усним або письмовим

trestní příkaz | кримінальний наказ
– рішення кримінального суду, ухвалене без проведення судового засідання на підставі письмових матеріалів; може бути оскаржене шляхом подання заперечення; у разі подання заперечення суд призначає судове засідання за участю обвинуваченого та запропонованих свідків

trestní řízení | кримінальне провадження
– процесуальна діяльність уповноважених органів держави відповідно до закону (поліції, прокурорів, судів), метою якої є встановлення факту вчинення кримінального правопорушення, встановлення правопорушника, призначення йому покарання або іншого заходу, а також виконання рішення або забезпечення його виконання

trestní stíhání | кримінальне переслідування
– стадія кримінального провадження, що починається з винесення постанови поліції, якою особі повідомляється про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, і з цього моменту розпочинається розслідування

trestný čin | кримінальне правопорушення
– протиправне діяння, визначене кримінальним кодексом; має вищий ступінь суспільної небезпечності, ніж адміністративне правопорушення

týrání osoby žijící ve společném obydlí | жорстоке поводження з особою, яка проживає у спільному житлі
– фізичне або психічне насильство щодо особи в домогосподарстві, що є кримінальним правопорушенням; йдеться про жорстоке поводження, яке характеризується вищим ступенем грубості, безжальності та певною тривалістю і яке ця особа сприймає як тяжку кривду

týrání svěřené osoby | жорстоке поводження з особою, переданою під опіку
– тяжке умисне кримінальне правопорушення, що вчиняється щодо осіб, залежних від догляду правопорушника (особами, переданими під опіку та виховання, можуть бути діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю), і включає, зокрема, фізичне, психічне та економічне насильство

U

ublížení na zdraví | **заподіяння шкоди здоров'ю**
– заподіяння шкоди здоров'ю іншій особі, що є кримінальним або адміністративним правопорушенням

usnesení | **постанова**
– вид рішення органів, що здійснюють кримінальне провадження, або органів державного управління

Ú

úkon | **процесуальний акт**
– правова дія з метою здійснення своїх прав, виконання обов'язку або забезпечення перебігу провадження (наприклад, надання пояснень, винесення постанови тощо)

úraz | **травма**
– раптова подія, що призводить до ушкодження

úřední jednání | **офіційна зустріч**
– зустріч, під час якої з клієнтом обговорюються можливості вирішення його ситуації

ústavní ochrana rodiny | **конституційний захист сім'ї**
– право на захист сім'ї та гідності, закріплене в Хартії прав і свобод

V

vazba | **арешт / тримання під вартою**
– обмеження особистої свободи правопорушника шляхом поміщення до в'язниці під час кримінального провадження, що триває

veřejné zasedání | **відкрите судове засідання**
– засідання суду за участю сторін, як правило, щодо окремих питань, визначених законом

vražda | **вбивство**
– умисне позбавлення життя іншої особи

vydírání | **вимагання / шантаж**
– примушування іншої особи до певної дії, бездіяльності або терпіння під загрозою насильства чи іншої шкоди

vykázaný | **особа, щодо якої винесено обмежувальний припис**
– особа, яка вчиняє насильство щодо близьких і якій Поліція Чеської Республіки як превентивний захід забороняє перебувати у спільному житлі та його околицях строком на 14 днів

vykázání | **обмежувальний припис**
– право поліції зобов'язати кривдника покинути спільне житло з постраждалою особою та заборонити йому будь-який контакт з нею строком на 14 днів

vykonatelnost | виконуваність судового рішення
– властивість судового рішення, що уможливлює примусове виконання обов'язку у разі його добровільного невиконання; настає після набрання судовим або адміністративним рішенням законної сили; існують також попередньо виконувані рішення, які можуть бути примусово виконані ще до набрання ними законної сили

vykonávací řízení (řízení po rozhodnutí soudu) | виконавче провадження (провадження після рішення суду)
– вид цивільного судочинства, що слугує для примусового виконання зобов'язання, яке не було виконано добровільно і яке було встановлено у виконавчому рішенні; розрізняється залежно від того, чи йдеться про грошове чи негрошове зобов'язання

vyšetření | обстеження
– процес з'ясування (оцінки) стану здоров'я пацієнта (наприклад, забір крові тощо)

výchovné opatření | виховний захід
– захід, спрямований на виправлення виховних проблем дитини або ситуації в сім'ї, що включає попередження, нагляд, обмеження, які запобігають шкідливим впливам, обов'язок скористатися фаховою консультативною допомогою, медіацією або терапією; до виховних заходів, призначених судом, належить так звана інституційна опіка, яка замінює батьківський догляд, якщо розвиток дитини серйозно загрожений або порушений і інші заходи виявилися безрезультатними

výchovný ústav | виховний заклад
– установа, призначена для дітей віком від 15 років із серйозними порушеннями поведінки, щодо яких призначено інституційне виховання або примусові заходи виховного характеру; йдеться про дітей, поведінка яких вважається ризикованою; до серйозних форм ризикованої поведінки, що призводять до направлення дитини до виховної установи, належать, наприклад, вживання наркотичних речовин, раннє статеве життя, вчинення правопорушень, прогулювання уроків або агресивна поведінка щодо інших осіб; у виняткових випадках до установи може бути поміщена і дитина віком від 12 років – якщо їй призначено примусові заходи виховного характеру і її поведінка є настільки ризикованою, що особу не можна помістити до дитячого будинку зі школою

výslech | допит
– вид показань; може бути згодом повторений або доповнений

výživné | аліменти
– законний обов'язок однієї особи забезпечувати необхідне та належне утримання і життєві потреби іншої особи, зазвичай батьків щодо дітей, подружжя або колишнього подружжя; розмір визначається залежно від можливостей зобов'язаної особи та потреб одержувача

Z

zadržení | затримання
– короткострокове (48 годин) обмеження особистої свободи особи у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення за згодою прокурора

zajištění | затримання
– короткострокове (24 години) обмеження особистої свободи особи у зв'язку із вчиненням протиправного діяння або з підстав, передбачених законом

zanedbání povinné výživy | невиконання обов'язку щодо утримання
– невиконання обов'язку щодо утримання дитини або іншої особи

zákaz styku | заборона контакту
– судовий захід, що забороняє правопорушнику контактувати з постраждалою особою

zákonný zástupce | законний представник
– особа, уповноважена діяти від імені та в інтересах особи, яка не має повної цивільної дієздатності, як правило неповнолітньої дитини (батьки, опікун, піклувальник, призначений судом) або особи з обмеженою цивільною дієздатністю; діє в інтересах особи, яку представляє, у справах, у яких та не має необхідної дієздатності, і його повноваження щодо дитини припиняються з досягненням нею повноліття (18 років); батьки представляють дитину спільно, у звичайних справах достатньо дії одного з них, у важливих справах (освіта, місце проживання) вони повинні дійти згоди, інакше рішення ухвалює суд

zdravotně sociální pracovník | соціальний працівник у сфері охорони здоров'я
– соціальний працівник у лікарні; спілкується з батьками дитини, лікарями, органом соціально-правового захисту дітей

zdravotnická dokumentace | медична документація
– запис про прийом, обстеження, госпіталізацію, виписку, діагноз, рекомендації щодо подальшого лікування (паперова/електронна документація)

zdravotní sestra | медична сестра
– фахівець, так званий середній медичний персонал; виконує вказівки лікаря

zmocněnec | довірена особа
– представник на підставі довіреності; має право діяти від імені особи, яку представляє, у різних ситуаціях залежно від змісту довіреності

znásilnění | зґвалтування
– кримінальне правопорушення сексуального насильства, при якому особу примушують до статевого акту або інших сексуальних дій проти її волі шляхом насильства, погрози насильством, використання безпорадного стану або заподіяння іншої тяжкої шкоди; ключовою є відсутність вільної та усвідомленої згоди потерпілої особи

zpráva z vyšetření | звіт про обстеження
– письмовий запис перебігу з'ясування стану здоров'я пацієнта, при цьому один примірник отримує пацієнт, а один примірник зберігається у медичній документації; у разі амбулаторного лікування – в амбулаторній картці пацієнта

zranění | ушкодження
– раптове пошкодження тканин (шкіри, м'язів, кісток) внаслідок зовнішнього впливу, наприклад удару, падіння, порізу, опіку

zvlášť zranitelná oběť | **особливо вразлива потерпіла особа**
– особа, яка потребує особливого захисту відповідно до закону про потерпілих від кримінальних правопорушень

zvláštní příjemce důchodu | **уповноважена особа для отримання пенсії**
– особа, яка отримує та розпоряджається пенсією замість її законного одержувача, який не здатний отримувати пенсію через стан здоров'я (це адміністративне провадження; необхідно подати заяву з підтвердженням від лікаря)

Ž

žalobce | **позивач**
– заявник, тобто фізична або юридична особа, яка подає до суду позов і тим самим розпочинає позовне або адміністративне провадження; домагається захисту свого суб'єктивного права проти іншої сторони, так званого відповідача; у цивільному провадженні позивач визначає предмет позову та зазначає відповідача

žalovaný | **відповідач**
– це сторона, проти якої було подано позов і яка захищається від позивача (žalobce) у судовому провадженні.

Překlad zajistilo Centrum pro cizince JMK.

Vytvořeno ve spolupráci s Interdisciplinárním týmem
města Brna pro oblast domácího násilí.

zadal | Odbor zdraví

grafické zpracování | Kancelář marketingu a cestovního ruchu

vydal | Statutární město Brno, Magistrát města Brna

náklad | 500 ks

tisk | Gill, s.r.o.

2026

zdravi.brno.cz